

Asia: VN/9416/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä ja laiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esitysluonnoksessa on esitetty uuden lain (laki eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä) säätämistä keskeisesti asettamaan neljän vuoden määräaika lain piirissä olevien hankkeiden eri lupa- ja hallinnollisten menettelyiden yhteiseksi kestoksi.

Yva ry kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotuksen 2§ kohta 4) mukaisesti yksi näistä määräajan piiriin kuuluvista menettelyistä on lain ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) (YVA-lain) mukaisesti laadittu YVA-selostus. Yva ry pitää ongelmallisena YVAN sisällyttämistä kyseisen lain soveltamisalaan edes osittain. Suomalainen YVA ei ole lupa- tai hyväksyntämenettely. Suomessa YVA on hankkeen suunnitteluvaiheen menettely ja sijoittuu hankekehityksessä ajankohtaan ennen lupapäätöksiä. YVA-menettelyn tarkoituksena on koota ja arvioida tietoa päätöksenteon pohjaksi. YVA-menettelyssä syntyvää YVA-selostusta ei myöskään erikseen "hyväksytä" tai "hylätä", eikä siitä synny valituskelpoista päätöstä. YVA-yhteysviranomaisen antaa YVA-selostuksesta perustellun päätelmänsä, mutta siinä ei ole kyse "YVAN hyväksymisestä". YVA huomioidaan lupaharkinnassa tämän jälkeen, mutta silloin kyseessä ovat eri lupalakien mukaiset menettelyt. Mikäli YVA-selostus sisällytetään ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluviin menettelyihin, voi tämä hämärtää käsitystä YVAN luonteesta osana hankesuunnittelua.

Suomalaisen YVA-käytännön keskeinen ajatus ja menettelyn tärkeä vahvuus on se, että Suomessa YVA on tarkoitus tehdä mahdollisimman varhaisessa hankevaiheessa. YVAan sisältyy myös vaihtoehtotarkastelu. Toisin kuin monissa muissa maissa, Suomessa YVA ei ole kiinteästi yhteydessä lupa- ja hyväksyntämenettelyihin, vaan se voidaan tehdä jopa useita vuosia ennen hyväksyntämenettelyiden vireille tuloa. YVA-menettelyssä saatavien tietojen perusteella

hankesuunnitelmaa voidaan vielä muokata tarpeen mukaan YVAssa tunnistettujen vaikutusten lieventämiseksi, ja lupaa tai muuta hyväksyntää haetaan täsmennetyn hankesuunnitelman perusteella.

Yva ry katsookin, että lakia ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) ei ole syytä sisällyttää ehdotetun lain soveltamisalan piiriin.

YVA-laki ei sisällä ilmaisua "YVA-selostuksen tuleminen vireille" eikä selostuksen erillisyydestä muutenkaan mainita, vaan YVA-lain mukaan YVA-menettely on yksi kokonaisuus. Selostuksen tuleminen vireille tarkoittaa YVA-selostuksen jättämistä YVA-yhteysviranomaiselle perustellun päätelmän antamista varten, mutta asian hahmottaminen voi olla vaikeaa YVA-lain perusteella. 2 § sanamuotoa voisikin olla hyvä tältä osin selventää.

Uuden lain soveltamisalaan ehdotetulle osuudelle YVA-menettelyä on YVA-laissa jo asetettu määräaika, joka edustaa varsin vähäistä osaa tyypillisen YVA-menettelyn kokonaisuudesta. Valtaosa YVA-menettelyyn kuluva kalenteriajasta kuuluu tiedonhankintaan, vaikutusten arviointiin sekä YVA-ohjelman ja YVA-selostuksen laatimiseen. Menettelyn määräaikasäätelyn piirissä jo olevan loppuvaiheen sisällyttäminen uuteen määräaikasäädökseen ei siten vaikuta tarpeelliselta myöskään tarkasteltavan hankkeen sujuvan etenemisen kannalta.

Yhdistys haluaa kuitenkin tuoda esille, että mikäli YVA-menettelyä ei voida jättää ehdotetun uuden säätelyn ulkopuolelle, esitetty vaihe on ainoa mahdollinen. YVA-selostuksen jättämistä edeltävät vaiheet riippuvat monista aikataulutekijöistä, joista merkittävä osa on sekä viranomaistahojen että hankevastaavan kontrollin ulkopuolella. Mitään aiempaa vaihetta YVA-menettelystä ei siten voida määräajan laskennan osaksi asettaa. Perusteltua päätelmää seuraavat vaiheet eli YVA-selostuksen ja perustellun päätelmän huomioiminen lupamenettelyissä taas riippuvat täysin ko. lupamenettelyiden aikatauluista ja tulevat siten säädellyksi lupamenettelyjen määräajan kautta.

Riikonen Janna
Yva ry